

Achtergrondinformatie Verhaal van de Waal

Inleiding

In het gebied van de Waal worden de komende jaren een aantal grote dijkversterkingen uitgevoerd. Daarbij wordt ook de weg op die dijken vernieuwd. In samenwerking tussen waterschap, provincie en gemeenten is het concept Gastvrije Waaldijk ontwikkeld. Hiermee wordt in het hele traject van de noordoever van de Waal, van Doornenburg tot Gorinchem, een eenduidige en hierdoor herkenbare weginrichting met belevingspunten aangebracht. Onderdeel hiervan is ook het Verhaal van de Waal.

Context: Gastvrije Waaldijk

In mei 2021 is de Samenwerkingsovereenkomst (hierna: SOK) Gastvrije Waaldijk ondertekend door Provincie Gelderland, Waterschap Rivierenland en de gemeenten langs de noordelijke Waaloever (West Betuwe, Tiel, Neder-Betuwe, Overbetuwe en Nijmegen; later in 2021 is ook de gemeente Lingewaard aangesloten).

De Gastvrije Waaldijk is ontwikkeld als meekoppelkans van de grootschalige dijkversterkingen die de komende jaren langs de noordelijke Waaloever uitgevoerd worden. Deze kans beoogt om na die dijkversterkingen een herkenbare en aantrekkelijke inrichting en beleving van de dijk en de omgeving te verkrijgen. Een en ander is beschreven in het Masterplan Gastvrije Waaldijk. De uitvoering van de eerste dijkversterkingen is inmiddels gestart en oplevering van het laatste project wordt op dit moment voorzien eind 2028.

Het Masterplan biedt een beeldkwaliteitskader voor de inrichting van de weg op de dijk. Daarnaast is in het Masterplan ook een globale invulling gegeven aan de belevingspunten langs de dijk, waar met een herkenbare inrichting gelegenheid gegeven wordt voor rusten, uitkijken en beleven van de plek. Op een aantal van de belevingspunten worden informatiezuilen geplaatst (Waalzuilen) waarop informatie wordt gedeeld in woord en beeld over de betreffende locatie en de omgeving. Samen met een digitale omgeving vormt dit het Verhaal van de Waal.

Dit Verhaal van de Waal wordt gevormd door drie centrale thema's/verhaallijnen: Waterveiligheid, Scheepvaart en Rivierpark. Deze centrale thema's worden aangevuld en gevoed met lokale verhalen en beelden.

Wilt u helpen met het verzamelen van Verhalen van de Waal?

Stuurt u dan uiterlijk 1 november een mail naar gastvrijewaaldijk@westbetuwe.nl

Noteert u hierin:

- uw contactgegevens
- uw verhaal (tekst en beelden/foto's)

en vermeldt u hierbij op welke locatie dit verhaal zich afspeelt?

Hierna vindt u de toelichting op het Verhaal van de Waal.

(Bron: Masterplan 2021 - De Gastvrije Waaldijk, een 80 kilometer lange Waalvaring, pag 10-11-12)

HET VERHAAL VAN DE WAAL

Vraag een Nederlander een rivier in eigen land te noemen en hij zegt de Rijn. „Gek eigenlijk, want die Rijn stelt, een beetje kort door de bocht misschien, niet zo heel veel voor“, zegt Paulus Emden Huitema. Vlak nadat hij Nederland binnenkomt splits de Rijn zich al in het Pannerdensch Kanaal (dat even verderop overgaat in de Nederrijn) en de Waal. En bij de splitsing start een interessant verhaal. Het Verhaal van de Waal. Van al het water dat via de Rijn ons land binnenstroomt watert maar liefst 71 procent af via de Waal. Heel wat meer dan het water dat via de Nederrijn langs plaatsen als Arnhem, Wageningen en Wijk bij Duurstede richting zee stroomt.

„De Waal is toch echt de waterrijkste rivier van ons land. Tel daarbij op de drukke scheepvaart, de imposante brugconstructies, de gevaarlijke stroming, de overweldigende uiterwaarden en je hebt de meest dynamische rivier van Nederland te pakken. De Waal is een rivier die respect afdwingt“

Over een lengte van 80 kilometer slingert de Waal door Nederland. Langs steden en dorpen als Nijmegen, Tiel, Ochten en Ophemert. Tot aan Zaltbommel werken de getijden van de Noordzee door. Daar is een hoogteverschil van 10 centimeter meetbaar. Voordat de Deltawerken er waren was het getijdeverschil op de Waal veel groter en was de invloed van hoog en laag water merkbaar tot Nijmegen. De Waal dankt haar naam aan de meanders. Wöh is oud-Germaans voor krom. En misschien leuk om te weten, de naam Waal inspireerde Nederlandse kolonisten in New York. Zij noemden een rivier in de Hudsonvallei naar de Waal, de Walkill River.

SCHEEPVAART

De Waal is een rivier met een stoer verhaal over verleden, heden en toekomst. Een verhaal over industriële bedrijvigheid, over de visserij tot in de jaren negentig vanuit de beroemde Waalschokkers, over steenfabrieken, over spectaculaire tui- en boogbruggen, over technische ontwikkelingen in dijkversterkingen, over het scheepvaartverkeer. Met meer dan 120.000 schepen per jaar is de Waal de drukst bevaren rivier van Nederland en zelfs een van de drukste rivieren van Europa. Containerschepen met ladingen tot soms wel 600 containers varen dagelijks voorbij. Op weg van en naar de wereldhavens van Rotterdam en Amsterdam. Ruim 35 procent van het containervervoer naar die havens gaat via de binnenwaart.

„Het is geen lieflijke rivier om op een zomerse dag een lekkere duik in te nemen. Daar is de Waal te gevaarlijk voor“, benadrukt Bas Colen van gemeente Overbetuwe. De kolkende en stromende rivier sleurt ieder jaar mensen mee die de stroming onderschatten. „Je gaat ook niet wandelen op de A2, waarom dan wel zwemmen in de Waal“, zeggen experts die de kracht van het water maar al te goed kennen. „De Waal is een rivier met een dodelijke schoonheid. En dat kun je natuurlijk ook als een compliment lezen.“

WATERVEILIGHEID

In het verhaal van de Waal spelen de dijken een cruciale rol. De dijk heeft drie functies. Het is een ingenieuze waterkering die voor veiligheid zorgt; de garantie op droge voeten landinwaarts. De dijk is onderdeel van het wegennetwerk van en naar de dijkdorpen; bewoners van de dijk rijden via de dijkweg naar huis. En tot slot heeft de dijk een funfactor; bewoners en bezoekers kunnen er fietsen en wandelen en zo genieten van een magnifiek rivierlandschap.

RIVIERPARK

Tussen de zuidelijke en de noordelijke Waaldijk strekt zich een bijzonder natuurlandschap uit. Een rivierpark bestaat uit een kronkelende kolkende rivier, uitgestrekte uiterwaarden én de twee dijken. „Een natuurpark in ontwikkeling, op sommige plekken minstens zo mooi en imposant als de Everglades in Florida. Ietwat overdreven? Echt niet!“ Het gebied (onderdeel van Natura 2000 gebied 'Rijntakken') wordt steeds minder gebruikt voor landbouw, krijgt steeds meer een natuur- en waterbergingsfunctie en wordt alleen maar nog mooier en unieker.

DRIE VERHAALLIJNEN: RIVIERPARK, SCHEEPVAART, WATERVEILIGHEID

De Waal is de A15 voor de binnenscheepvaart -

Mar van Drielst 11 april 2010 10:00

GEMEENTE

**WEST
BETUWE**

Gastvrije Waaldijk - dijkversterking

Meekoppelkans bij dijkversterkingsprojecten

A. Samenwerking in herkenbare beeldkwaliteit van de Waaldijk

B. Uitgangspunten

- Weginrichting
- Belevingspunten
- Verhaal van de Waal op Waalzuil → 1 Waalzuil per kern?

Verhaal van de Waal

Verhaallijnen:

- Waterveiligheid
- Scheepvaart
- Rivierpark

→ Welk verhaal wilt u vertellen?

Een voorbeeld van hoe de Waalzuil er uit kan komen te zien:

Vervolgproces

- Informatie
- Contactgegevens + naam van de kern
- Uiterlijk 1 november 2023

Per mail naar: gastvrijewaaldijk@westbetuwe.nl